

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1929

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE**

HELSINKI 1930
VALTIONEUVOSTON KIRJAPAINO

Sisältö:

	Siv.		Siv.
<i>Taloudellinen kehitys v. 1929.</i>		Lainain emissioita	11
Yleisiä piirteitä	3	Setelinanto	11
Maatalous	3	Pankin tilinpäätös	13
Teollisuus	4		
Rakennustoiminta	4	<i>Eräitä pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.</i>	
Työmarkkinat	5	Pankin ohjesäännön muutos	16
Ulkomaankauppa	5	Pankin virka- ja toimihenkilöiden palkkaus	16
Kotimaan kauppa	5	Uusia eläkkeitä	17
Pääomanmuodostus	6	Pankin tilasto-osaston laajennus	17
Rahamarkkinat	6	Toimenpiteitä, jotka koskevat yksityisten sitoumuksia Pankille	17
Maksutase ja pääomaliike	7	Tilintarkastus	17
Hintasuhteet	8	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	17
		Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus	17
<i>Suomen Pankin toiminta.</i>		Haarakonttorien valvojat	18
Lainananto	9	Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat ..	18
Pankin suhde valtioon	11		
Ulkomaiset suhteet	11		

Taloudellinen kehitys vuonna 1929.

Yleisiä piirteitä.

Taloudellinen elämä sai vuonna 1929 melkein kaikkialla yleisen luonteensa pääasiallisesti sen kautta, että rahamarkkinat jatkuvasti kiristyivät suunnilleen lokakuuhun saakka, että tuotanto- ja liiketoiminta varsinkin vuoden jälkipuoliskolla heikkeni ja raha-asema tästä johtuen lopulla vuotta jonkun verran keveni sekä että hinnoilla oli aleneva suunta.

Suurin piirtein tämä koskee myös Suomea. Vuoden 1928 puolitienoista lähtien vallinnut suuri rahanniukkuus jatkui täällä kaiken vuotta. Se vaikutti vähitellen la- maannuttavasti muutamiiin tuotannonhaaroihin ja heikentävästi ostokykyyn, hinnat pyrkivät täälläkin alenemaan ja vuoden lopulla näyttäytyi joku merkki raha-aseman kevenemisestä.

Tyydytyksellä voidaan kuitenkin panna merkille, että tuotantotoiminta maassamme useimmilla aloilla kuluneenakin vuonna pysyi jokseenkin säännöllisessä laajuudessaan, jopa että se muutamilla aloilla osoitti paisumistakin. Kauppatase, jonka epäedullisuus vuonna 1928 rasitti rahamarkkinotamme, muodostui viime vuonna melkoista vähemmän tuontivoittoiseksi. Että rakennusteollisuus, jonka tavaton vilkkaus edellisinä vuosina oli sitonut oloihin katsoen suhteettoman paljon pääomaa ja sen kautta tuntuvasti lisännyt rahanniukkuutta, viime vuonna suuresti väheni, ei ollut vältettävissä. Vuoden jälkipuolella myös eräät kotimarkkinateollisuuden haarat alkoivat

tuntea lisääntyvää menekin vähentymistä. Vielä vakavampi seikka oli se, että saha-teollisuus koko vuoden työskenteli ilman voittoa ja että vuoden lopussa ulkomaiden markkinain huononeminen alkoi uhata eräiden muidenkin vientiteollisuuksiemme kannattavuutta. Maataloudessa ja liike-elämässä rahanniukkuus vuoden lopussa kenties oli suurimmillaan. Mutta liikepankeissa se jo näyttää sivuuttaneen pahimman asteensa, ja Suomen Pankin asema on vuoden kuluessa selvästi helpottunut.

Maatalous.

Maatalous työskenteli suurimman osan viime vuotta edellisen vuoden heikon sadon seurausten alaisena. Huolimatta osaksi epäedullisista sääsuhteista saatiin kyllä viime vuonna jokseenkin kerskinkertainen sato; kaura- ja heinäsaato oli kuitenkin paikoittain heikko. Sadon arvo on ennakkotietojen mukaan laskettu noin 5,000 milj. markaksi, kun vuoden 1928 sadon arvo oli virallisten tietojen mukaan 4,778 milj. mk, mutta vain noin 4,300 milj. mk, jos laadun huomommuuskin otetaan huomioon. Että voinvienti, joka saavutti uuden huippuennätyksen, on huomattavasti lisääntynyt, viittaa karjatalouden edistymiseen, vaikkakin on otettava huomioon, että myös eräiden väestöpiirien heikentynyt ostokyky oli omansa lisäämään voinvientiä.

Maataloustuotteiden hintojen aleneva suunta vähensi muuten tyydyttävän sadon

merkitystä maanviljelijöille. Rahanniukkuus oli myös rasittava maataloudelle, joka tarvitsee luottoa maanparannuksiin, rakennustoimintaan y. m. tuotannon kohottamiseen. Metsätöiden supistuminen ja puutavarain hintain aleneminen vähensivät maanviljelyväestön tuloja metsänmyynteistä ja metsätöistä ja olivat siten omansa vaikeuttamaan maatalouden asemaa.

Teollisuus.

Suomen teollisuuden kokonaistuotanto oli vuonna 1929 suurempi kuin yhtenäkkään aikaisempaan vuonna, joskin tuotantoarvon lisäys oli vähäinen edellisten vuosien voimakkaaseen kasvuun verrattuna. Ennakkolaskelmain mukaan teollisuuden bruttotuotanto oli arvoltaan noin 14,000 milj. mk, kun se vuonna 1928 oli 13,721 ja vuonna 1927 12,380 milj. mk.

Ennakolta oli odotettu, että vientiteollisuuden tärkeimmän haaran, nimittäin sahatteollisuuden, vienti viime vuonna vähenisi, kun sahanomistajat vuonna 1928 olivat sopineet tuotannon supistamisesta. Metsänhakuut vähenivätkin viime talvena arvion mukaan noin 30 %, mutta sahatavarain vienti kasvoi. Tämä johtui siitä, että eräät sahat sahattivat loppuun koko tukkivarastonsa lopettaaksensa sitten kokonaan toimintansa ja että sahatavarain menekki kotimaassa supistui. Vienti nousi siten 1,206,800 standerttiin, s. o. suurimpaan määrään, minkä kauppatilasto tuntee lähinnä vuoden 1927 ennätysvientinä, joka oli 1,283,100 standerttia. Päätetyt tuotannon supistukset tulevat siten näkyviin vasta vuoden 1930 luvuissa. Katsoen venäläisen myyntipolitiikan aiheuttamaan hintojen polkemiseen on pelättävissä, että puutavarain viennistä saatavain tulojen supistuminen tulee tuntuvaksi.

Vientiteollisuuden muut haarat, paperiteollisuutta lukuun ottamatta, jonka vienti

oli entisellään, ovat kyenneet jonkun verran lisäämään vientiään. Selluloosan vientimäärä kasvoi 2.3 %, pahvin 15.4 %, mekaanisen puumassan 16.8 % ja faneerin 18.9 %. Kun hintataso eräillä aloilla oli alhainen, osaksi vuoden varrella vielä alentuen, oli vientiteollisuuden taloudellinen tulos verraten heikko. Selluloosateollisuudessa jatkui kuitenkin tuotannon lisäämistä tarkoittava laajennustoiminta, jota yleisen edun kannalta on tervehdittävä tyydytyksellä, sillä kun pyritään metsätuotteiden jalostamiseen kotimaassa entistä korkeampaan asteeseen.

Kotimarkkinateollisuus toimi yleensä alkuvuoden säännöllisesti, vaikkakin kireä ulkomainen kilpailu monella alalla vaikeutti menekkiä ja vähensi kannattavuutta. Vuoden jälkipuoliskolla ostokyvyn ja halun väheneminen oli omansa vähentämään kotimaisten teollisuustuotteiden kysyntää. Varsinkin nahkateollisuus valitti huonoja aikoja, ja kutomateollisuuden oli pakko supistaa toimintansa viiteen tai neljään viikkopäivään.

Rakennustoiminta.

Vuonna 1928 tapahtunut rahamarkkinain kiristyminen oli rakennustoiminnalle vaikea isku. Silloin valmisteilla olevia rakennuksia pyrittiin kuitenkin rahavaikeuksista huolimatta saattamaan asuttavaan kuntoon. Seurauksena oli, että vaikka aloitettiin vain harvoja uusia rakennuksia, rakennustoiminta vuoden 1929 alkupuoliskon vielä pysyi vilkkaana, laimentuen vasta sitä myöten kuin rakennukset valmistuivat. Helsingissä valmistuneiden asuinhuoneiden kokonaisluku oli 10,971 eli lähes sama kuin edellisen vuoden huippusaavutus, joka oli 11,527 huonetta. Yksin Helsingin rakennustoimintaan käytettiin arviolta 740 milj. mk. Kun maaseudun rakennustoiminta laimeni vielä hitaammin, sitoivat siis koko maassa valmistuneet uudet rakennukset viimekin

vuonna suuria pääomia. — Rakennustoiminnan laimeneminen tulee näkyviin m. m. kauppatilastosta. Esim. sementin tuonti on vähentynyt 78,238 tonnista vuonna 1928 29,969 tonniin vuonna 1929 ja tiilien tuonti 312.8 miljoonasta kilosta 58.4 miljoonaan kiloon.

Työmarkkinat.

Työmarkkinat olivat jo viime vuoden alkaessa huonommat kuin vuotta aikaisemmin. Metsätöiden supistaminen oli talvi-kuukausina omansa vähentämään työtilaisuuksia. Laajempaa työttömyyttä ei kuitenkaan ilmennyt, ennen kuin rakennustoiminta tuntuvammin hiljeni. Mutta viime syksynä, kun niin tapahtui, kun työvoimaa vähennettiin monilla muillakin aloilla ja kun tavanmukaisen talvityöttömyyden aika oli käsissä, työttömien luku nousi suuremmaksi kuin moniin vuosiin. Vuoden päättyessä työnvälitystoimistojen kirjoissa oli 8,517 työtöntä, siis 3—4 kertaa niin paljon kuin lähinnä edellisinä vuosina.

Niinkuin tavallisesti työmarkkinain huonontuessa, tapahtui kuluneena vuonna vain harvoja työnsaisauksia ja ne koskivat vain vähäisiä työntekijäryhmiä.

Ulkomaankauppa.

Vuonna 1928 saavuttamansa poikkeuksellisen laajuuden jälkeen tuonti viime vuonna väheni huomattavasti. Tuontivoilymi pieneni 8.7 %, mutta hinnaanalennusten takia tuonnin arvo väheni edellisestä vuodesta 12.7 % eli 8,013 milj. markasta 6,996 milj. markkaan. Kun tuonnin arvo vuonna 1927 oli 6,386 milj. mk ja kaikkina edellisinä vuosina sitäkin pienempi, on viime vuoden tuontia edelleen pidettävä suurena. Vienti lisääntyi vuonna 1929 määrältään 6.0 % ja arvoltaan 2.9 % nous-

ten 6,245 milj. markasta 6,427 milj. markkaan, mikä on uusi ennätys. Sekä tuonnin että viennin kehittyessä edulliseen suuntaan kauppataasekaan ei asetunut yhtä epäedulliseksi kuin vuonna 1928. Silloista poikkeuksellisen suurta kauppataasevajausta, joka nousi 1,768 milj. markkaan, vastasi viime vuonna 570 milj. markkan tuontienemmyys. Sekin on kyllä sinänsä suuri, mutta katsoen kehityksen suuntaan sekä siihen, että eräät odotetut tullinkorotukset viime vuoden lopussa olivat omansa kiihoittamaan varsinkin viljatavarain ja kutomatuotteiden tuontia, on tulosta pidettävä suhteellisen tyydyttävänä.

Tärkeimpien tavarain vientiin on jo edellä viitattu. Tuonnin vähentymistä on havaittavissa melkein kaikissa tavararyhmissä. Erikoisen paljon väheni kutomatuotteiden, karjanrehun ja siementen, vuotien ja nahkojen, metallien, koneiden, kuljetusneuvojen ja lannoitteiden tuonti. Sitä vastoin viljantuonti määrältään lisääntyi, vaikka siihen käytetty rahamäärä pieneni. Tuonnin vähenemisestä tuli 575 milj. mk tuotantotavarain ja 442 milj. mk kulutustavarain osalle. Näiden tavarain tuonnin suhde muuttui siis epäedulliseen suuntaan, niinkuin laskukausina on tavallista.

Kotimaan kauppa.

Rahanniukkuus ja ostokyvyn heikkeneminen vaikuttivat epäedullisesti kotimaan kauppaan, joka oli varustautunut suurta menekkiä varten eikä kyllin joustavasti mukautunut taloudellisen tilan muuttumiseen. Alkuvuoden 1929 kauppa vielä pysyi edellisen vuoden tasolla ja jälkipuoliskollakin se supistui vain vähän edellisen vuoden huippuluvuista. Mutta lukuisain kauppaliikkeiden tila oli raskas, ja vararikkojen luvun samoin kuin vekseliprotestien määrän kasvaminen on osaltaan osoituksena vaikeuksista, joita kotimaan kauppaa sai kokea.

Pääomanmuodostus.

Pääomanmuodostus, sikäli kuin se ilmenee säästövarojen lisääntymisenä liikepankkeihin ja erilaisiin säästölaitoksiin, oli viime vuonna tuntuvasti heikompaa kuin edellisinä vuosina. Tämä on luonnollista katsoen taloudellisessa tilassa tapahtuneeseen muutokseen, joka on laajoille väestökerroksille merkinnyt tulojen vähenemistä ja siten vähentänyt niiden säästämiskykyä. Kun liikepankkien, säästöpankkien, postisäästöpankin, osuuskassojen ja niiden keskulainarahaston sekä osuuskauppojen säästökassojen lainanoton lisäys vuonna 1927 oli 1,679.8 milj. mk ja vielä vuonna 1928 1,221.7 milj. mk, ei lisäys viime vuonna noussut 440.2 milj. mk suuremmaksi. Vuoden alkupuolella, jolloin talletusten kasvu säännöllisesti on suurempi, lisäys oli 504.1 milj. mk, vastaten 1,325.4 milj. mk vuonna 1928, mutta vuoden jälkipuoliskolla talletukset puheena olevissa rahalaitoksissa vähenivät 63.9 milj. mk. Talletusten väheneminen vuoden jälkipuoliskolla oli siis kuitenkin pienempi kuin vuonna 1928, jolloin vähennys oli 103.7 milj. mk. Talletusten kasvu viime vuonna oli 3.6 % siitä, mitä ne olivat vuoden alkaessa. Tämä osoittaa, että säästölaitoksista on vuoden aikana otettu suunnilleen puolet säästäjille kertyneiden vuosikorkojen määrästä ja että talletussäästöt ovat kasvaneet vain korkojen toisella puolella.

Säästövarojen kertyminen rahalaitoksiin ei kuitenkaan ilmaise yhteiskunnassa todella tapahtunutta pääomanmuodostusta. Varsinkin viime vuonna, jolloin pääomanpuutteessa olevat yritykset maksoivat tavattoman korkeita korkoja yksityislainoista, otettiin ilmeisesti pankeista melkoisia määriä täten saatavien voittojen toivossa. Monet muutkin merkit, esim. rakennustoimintaan investoitujen pääomien suuruus, viittaavat siihen, että todellinen pääomanmuodostus ei ollut niin vähäinen, kuin raha-

laitosten lainanottoa osoittavien lukujen johdosta voisi olettaa. Kuitenkin on todennäköistä, että maataloustuotteiden ja metsien hintojen aleneminen, liikevoittojen pieneneminen ja työttömyyden lisääntyminen viime vuonna supistivat pääomanmuodostuksen alle nousukautena saavutetun määrän.

Rahamarkkinat.

Vuoden 1928 päättyessä rahamarkkinat olivat hyvin kireät, ja suurin piirtein katsoen kireys jatkui koko viime vuoden, voipa sanoa, että se vasta vuoden varrella tuli täysin tuntuvaksi kaikilla tuotanto- ja liike-elämän eri aloilla. Vararikkojen luvun lisääntyminen 884:stä 1,401:een sekä vekseliprotectien määrän nousu 42.6 milj. markasta 102.7 milj. markkaan osoittavat liike-elämän vaikeuksia, jotka viime vuoden loppukuukausina nousivat huippuunsa. Myös arvopaperipörssin vaihdon pieneminen 510.8 milj. markasta 168.3 milj. markkaan samoin kuin kurssien aleneminen todistavat rahamarkkinain kireyttä. Mutta liikepankkien asema ei ole viime vuonna vaikeutunut, päinvastoin tapahtui siinä loppuvuodesta — tosin osaksi vuodenaikaisilmiöistä johtuen — helpponemistä. Vielä ilmeisempi on Suomen Pankin aseman helpottuminen.

Liikepankkien mahdollisuudet myöntää uutta luottoa olivat tietenkin kovin rajoitetut, kun osa vanhoista luotoista oli muodostunut „jäätäneiksi” eikä lainanotto sannottavia tuottanut. Ottolainaus lisääntyi kaikkiaan vain 41.3 milj. mk, kun lisäys vuonna 1928 oli 1,407.0 ja vuonna 1927 1,027.3 milj. mk. Vuoden päättyessä luotonannon ja luotonoton välinen jännitys oli vähän pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Liikepankkien oli myös onnistunut vähentää lainanottoaan Suomen Pankista ja samalla hiukan pienentää ulkomaista

nettovelkaansa. Vaikka huono aika oli tuottanut liikepankeillekin tappiota, oli useimpien pankkien vuositulo hyvä. Suomen Pankin luotonannosta tehdään tuonempana selkoa. Tässä mainitaan siitä vain, että Pankin suoranainen lainananto lisääntyi tavallisuuden mukaan vuoden alkupuoliskolla, mutta supistui sen jälkeen niin, että se vuoden päättyessä oli 47.9 milj. mk pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Pankkien koko luottovolyyymi oli siis jokseenkin sama vuoden 1929 kuin vuoden 1928 päättyessä. Suomen Pankin asemassa tapahtuneesta kevenemisestä, joka ilmeni rediskonttausten vähenemisessä ja setelinantoreservin lisääntymisessä, tulee tarkemmin puhe seuraavassa.

Kun rahanniukkuus vuoden loppuun saakka oli suuri, pysyi korkokantakin sillä korkealla tasolla, johon se edellisen vuoden lopussa oli noussut. Suomen Pankki ei muuttanut korkomääriään, mutta muuten oli havaittavissa pyrkimystä siirtyä yhä korkeampiin korkoihin. Sekä liikepankit että erilaiset säästölaitokset korottivat yleisesti lainanottokorkojaan vuosien 1928—1929 vaihteessa. Nämä olivat siten viime vuoden päättyessä ½—1 % korkeammat kuin vuotta aikaisemmin. Lainanannossa sovelletut korot nousivat ainakin samassa määrässä.

Ankaran pääomanpuutteen helpottamiseksi toivottiin monella taholla ulkomaisen pääoman maahantuontia. Siihen ei kuitenkaan ollut sanottavia mahdollisuuksia hyväksyttävillä ehdoilla, sillä ulkomaiden suurissa rahakeskuksissa korot olivat aina syksyyn saakka voimakkaasti nousemassa ja harrastusta pitkäaikaisiin lainoihin oli tuskin nimeksikään. Vasta lokakuussa tapahtui ulkomailla konjunktuurikäänne, alkaen New Yorkin arvopaperipörssin valtavasta romahduksesta, minkä jälkeen korkokanta jatkuvasti on alentunut. Vuoden päättyessä voi jo huomata mielenkiinnon obligatiosijoituksiin ulkomailla jälleen kas-

vavan. Se antaa uudelle vuodelle hyviä lupauksia, jotka jo alkavat toteutuakin.

Maksutase ja pääomaliike.

Vaikkeivät kaikki tiedot vielä ole saatavissa, jotka tarvitaan vuoden 1929 maksutaseen laskemiseen, on kuitenkin jo mahdollista muodostaa summittainen käsitys siitä, millaiseksi maamme ulkomaisten rahasuhteiden tili muodostui viime vuonna. On tunnettua, että Suomen oloissa kauppatase melkein ratkaisevasti määrää maksutaseen tuloksen. Maksutaseen muut tekijät muuttuvat yleensä vain vähän ja niiden muutokset ovat käyneet positiiviseen suuntaan. Vuonna 1928 ne tuottivat noin 170 milj. markan tulon. Edellyttäen, että näin oli myös viime vuonna, saadaan tulokseksi, että maksutase, kun pääomaliikettä ei oteta huomioon, silloin tuotti maallemme noin 400 milj. markan menon. Kun maksutase viime vuosina yleensä on antanut maallemme pienehkön tulon, ei tätä tulosta voi pitää hyvänä. Mutta verrattuna vuoden 1928 suureen maksutasevajaukseen, joka nousi noin 1,600 milj. markkaan, viime vuoden tulos oli suhteellisen tyydyttävä.

Kun Suomen lyhytaikainen velka vuoden 1928 kuluessa oli kasvanut melkoisesti ja maksutase myös viime vuonna oli passiivinen, oli pitkäaikaisen luoton tarve ulkomailta suuri. Edellä mainituista syistä ei kuitenkaan näyttäytynyt tarkoituksenmukaiseksi ottaa suurempia lainoja ulkomailta. Viime vuonna tuli Suomeen ulkomailta ainoastaan kolme pienehköä obligatiolainaa, nimittäin Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiön 4 milj. Ruotsin kruunun, Suomen Hypoteekkiyhdistyksen 10 milj. Ruotsin kruunun sekä Turun kaupungin 500,000 punnan lainat. Kun näiden lainojen obligatioista osa jäi Suomeen, saatiin tällä tavalla arviolta 200 milj. mk pääomaa ulkomailta. On kuitenkin huomattava, että samaan aikaan mak-

settiin entisten lainojen säännöllisiä kuoletuksia ja ostettiin pienehkö määrä ulkomaisia obligatioita.

Lisäksi tuli viime vuoden aikana mahaan jonkun verran ulkomaista pääomaa muissakin muodoissa. Kiinnityslainoja vastavalmistuneisiin rakennuksiin ja muuta puolipitkää luottoa otettiin melkoisen paljon varsinkin Ruotsista. Niinikään ostettiin ulkomaille joku määrä suomalaisten yhtiöiden osakkeita. Suurempi merkitys on kuitenkin sillä vieraalla pääomalla, mikä on sijoitettu suorastaan tšekäläiseen realiomaisuuteen. Suurimmat ovat Waldhof-yhtiön sijoitukset. Tietoa siitä, kuinka paljon ulkomaista pääomaa kaikkiaan maamme tuli näissä muodoissa, ei ole, mutta ilmeisesti se, mikä näitä teitä saatiin, riitti peittämään sen osan maksutaseen vajausta, jota pitkäaikaiset lainat ja pankkien ulkomaiset suhteet eivät täyttäneet.

Muutokset näissä suhteissa eivät olleet suuret. Liikepankit eivät suoranaisesti otaneet osaa maksutaseen vajauksen peittämiseen, niiden ulkomainen nettovelka kun pieneni 25.0 milj. mk. Mutta toiselta puolen yksityispankkien ulkomaiset takaukset jälleen lisääntyivät n. 50 milj. mk. Suomen Pankin osuus maksutaseen vajauksen täyttämiseen oli 64.0 milj. mk, millä summalla sen ulkomainen nettosaatava väheni. Eri muodoissa pankit siten suorittivat maksutaseen vajausta noin 90 milj. mk.

Hintasuhteet.

Hintataso saavutti Suomessa huippunsa vuoden 1928 alkupuolella, jolloin tukkuhintaindeksi maaliskuusta elokuuhun oli 103 pistettä, kun vuoden 1926 hintatasoksi merkitään 100. Saman vuoden lopussa tukkuhintaindeksi jo oli laskenut 101:een ja laskusuunta jatkui koko viimekuluneen vuoden, niin että tukkuhintaindeksi sen lopussa oli 95 pistettä. Hintainlasku oli

hyvin yleinen, vaikkei samansuuruinen kaikilla aloilla. Se esiintyi sekä useimmissa kotimarkkinateollisuuden ja vientiteollisuuden tuotteissa että kotimaankaupassa käyvissä tuontitavaroissa. Erikoisen suuri se oli maataloustuotteissa.

Hintainlasku ei täällä ollut erillinen ilmiö. Useimmissa maissa hintakehitys oli suurin piirtein samanlainen, vaikka voimaltaan vaihteleva. Tukkuhintaindeksien käänne tapahtui yleensä keväällä tai kesällä 1928, niin että hintaindeksi joulukuussa oli jonkun pisteen alempi kuin joulukuussa 1927. Aleneva suunta jatkui viime vuonna ja oli yleensä voimakkaampi kuin edellisenä. Joissakuissa maissa hintainlasku oli suurempi, toisissa taas pienempi kuin täällä samaan aikaan.

Hyvinkin yleiseltä tuntuva hintain lasku voi, niinkuin myös samanlaiselta vaikuttava hintain nousu, olla konjunktuuuri-ilmiö, joka ei tiedä hintatason muutosta. Mutta hintain lasku voi myös ulottua kaikkiin hintoihin. Toistaiseksi on vaikea varmasti sanoa, kumpaa laatua tätä nykyä hinnoissa niin yleisesti esiintyvä laskusuunta oikeastaan on. Luultavasti se on sekä toista että toista. Ei ole mahdotonta, että itse hintataso semmoisenaan nykyään pyrkii alenemaan. Jos niin on laita, johtuu se siitä, että kullan hinnalla tällä haavaa on nousu-seva taipumus, kun kullan tuotanto nyt on suhteellisesti vähäinen, mutta kullan kysyntä varsin huomattava, vaikkakin muiden kuin maailman keskuspankkien kysyntä nyt on verrattain pieni. Kun vakaan hintatason säilyttäminen on sivistysmaailmalle tärkeä yhteinen etu, täytyy toivoa, että eri maiden keskuspankkien, joiden yhteistoiminnan voi odottaa jatkuvasti kehittyvän, onnistuu sopia sellaisen kulturalitiikan noudattamisesta, joka on tarpeen kullan arvon ja sen kautta yleisen hintatason vaihtelujen estämiseksi.

Suomen Pankin toiminta.

Lainananto.

Vuosina 1925—1928 Suomen Pankin lainausliike osotti jatkuvasti kasvavia numeroita. Viime vuonna tämän kasvun sijaan tuli vähennys. Se johtui kuluneena vuonna ja varsinkin sen jälkipuoliskolla maamme talouselämässä vallinneesta laskusuunnasta, joka vaikutti vähentävästi sellaisen luoton kysyntään, mitä setelipankki saattaa tyydyttää.

Vuoden alkupuolella ei Pankin lainananto vielä joka kuukausi vähentynyt; kesäkuun lopussa kokonaisluotonanto oli ainoastaan parikymmentä miljoonaa markkaa pienempi kuin vuoden alkaessa. Mutta vuoden jälkimäisellä puoliskolla lainananto melkein joka kuukaudelta jatkuvasti supistui. Siitä huolimatta oli Pankin keskimääräinen luotonanto viime vuonna noin 26 % suurempi kuin edellisenä. Mutta vuoden päättyessä oli kokonaisluotonannon

määrä 174.3 milj. mk eli 11.2 % pienempi kuin vuoden alussa.

Suoranainen luotonanto, joka edellisinä vilkkaan tuotantotoiminnan vuosina oli, rinnan Pankin omien varojen kanssa, melkoisesti lisääntynyt, kasvoi viime vuonna, kuten tavallista, vuoden alkupuolella. Vähentäminen alkoi tässä luotonannossa kesäkuussa, vientilaivausten päästyä vauhtiin, ja jatkui sen jälkeen melkein kuukausi kuukaudelta. Vuoden päättyessä suoranainen luotonanto oli 47.9 milj. mk pienempi kuin sen alussa. Vähennys oli tapahtunut vekseleissä ja kassakreditiiiveissä; hypoteekkilainat olivat lisääntyneet 12.6 milj. mk.

Ennen maailmansotaa Suomen Pankin suoranainen lainananto oli jonkun verran suurempi kuin Pankin omat varat. Tätä nykyä suhde on päinvastainen. Pankin suoranainen lainananto ja omat varat olivat

	suoran. lainananto	omat varat
vuoden 1928 lopussa	879.2 milj. mk	1,000.4 milj. mk
„ 1929 „	831.3 „ „	1,076.5 „ „

Yksityispankkien rediskonttaukset olivat, raha-aseman kiristytessä vuoden 1928 jälkipuolella, kasvaneet niin suuresti, että ne vuoden 1929 alkaessa olivat 676.8 milj. mk. Vuoden kuluessa Suomen Pankki on, niissä rajoissa, jotka Pankin tehtävä asettaa sen rediskonttausliikkeelle, voinut vaikeudetta tyydyttää yksityispankkien luoton tarpeen.

Kun rediskonttaukset kuitenkin yleensä ovat olleet pienemmät kuin vuoden alussa, on tämä johtunut talouselämän alenevasta suunnasta. Tässäkin lainanannossa vähennys on varsinaisesti tapahtunut vuoden loppupuolella, jolloin laskusuunta liike-elämässä on ollut selvimmän huomattavissa. Vuoden lopussa rediskonttaukset olivat

126.4 milj. mk pienemmät kuin sen alussa. Kun raha-asema yhä on suhteellisen kireä, ovat rediskonttaukset kuitenkin edelleen verrattain suuret. Tämä näkyy esim. siitä, että niiden määrä viime vuoden päättyessä, 550.4 milj. mk, oli kymmenen kertaa niin suuri kuin kaksi vuotta aikaisemmin, jolloin se teki 55.2 milj. mk.

Suomen Pankin kotimainen luotonanto v. 1929.

Kuukauden loppu	Suoranainen		Rediskonttaukset		Yhteensä milj. mk
	milj. mk	%	milj. mk	%	
1928					
Joulukuu	879.2	56.5	676.8	43.5	1,556.0
1929					
Tammikuu	862.9	61.8	533.3	38.2	1,396.2
Helmikuu	900.2	59.3	616.5	40.7	1,516.7
Maaliskuu	911.1	60.7	589.6	39.3	1,500.7
Huhtikuu	927.5	62.8	549.2	37.2	1,476.7
Toukokuu	934.4	61.7	581.0	38.3	1,515.4
Kesäkuu	915.8	59.7	617.2	40.3	1,533.0
Heinäkuu	881.3	57.8	644.3	42.2	1,525.6
Elokuu	876.2	57.6	645.8	42.4	1,522.0
Syyskuu	860.4	58.8	603.9	41.2	1,464.3
Lokakuu	863.6	61.2	547.2	38.8	1,410.8
Marraskuu	864.8	60.4	567.5	39.6	1,432.3
Joulukuu	831.3	60.2	550.4	39.8	1,381.7

Kun rediskonttaukset ovat vähentyneet enemmän kuin suoranainen luotonanto, on niiden osuus kokonaislainauksesta jonkun verran supistunut, samalla kuin suoranaisen luoton osuus on kasvanut.

Vuoden päättyessä Pankin salkussa oli vekseleitä 1,213.3 milj. mk, josta suoraan

Pankin luotonannon, sekä suoranaisen luotonannon ja rediskonttausten että myös kokonaisuutensa, kuukausittainen vaihtelu, samoin kuin kumpaisenkin luotonantolajin osuus koko luotonannosta näkyy seuraavasta taulukosta:

diskontattuja 662.9 ja rediskontattuja, kuten jo on mainittu, 550.4 milj. mk. Vekselit tekivät niin ollen 88 % koko Pankin kotimaisesta luotonannosta.

Pankin suoraan diskonttaamista vekseleistä oli prosentteissa

	31/12 1924	31/12 1925	31/12 1926	31/12 1927	31/12 1928	31/12 1929
vientiteollisuuden vekseleitä	59.53	35.87	46.12	53.86	55.82	59.07
kotimaanteollisuuden vekseleitä ..	10.76	23.39	14.66	15.77	16.99	14.77
kauppaliikkeiden vekseleitä	25.72	36.76	37.44	28.82	24.80	24.11
muuta vekseleitä	3.99	3.98	1.78	1.55	2.39	2.05

Kotimaanteollisuudelle myönnettyjä luottoja ei ole vähennetty. Kun tämän alan liikkeiden osuus koko vekseliluotosta on

vähentynyt, johtuu se ilmeisesti siitä, että epäedullisen ajan vuoksi näiden liikkeiden tarve käyttää luottojansa on vähentynyt.

Pankin suhde valtioon.

Niinkuin jo pankkivaltuusmiesten kertomuksessa vuodelta 1928 mainittiin, poistuvat viime vuonna Pankin kirjoista kaikki Suomen valtion Suomen rahan määräiset obligatiot ja muut valtion velkasitoumukset, joista silloin maksettiin viimeiset erät. Mitään luottoa valtio ei ole Suomen Pankissa vuoden aikana käyttänyt. Myöskin ulkomaan rahan määräisten Suomen valtion obligatioiden tili on kaiken vuotta pysynyt jokseenkin muuttumattomana, lukuun ottamatta tilinpäätöksessä tehtyjä kirjanpito-poistoja. Valtion toimeksiantosta Pankki vuoden kuluessa myi ulkomaille kaksi erää valtion vekseleitä. Niistä oli toinen 2.5 milj. dollaria, toinen 0.5 milj. puntaa.

Ulkomaiset suhteet.

Pankin kirjeenvaihtajaverkkoa on viime aikoina järjestelmällisesti kehitetty, osittain solmimalla kirjeenvaihtosuhteita toisten maiden keskuspankkien kanssa, osittain silmällä pitäen, että Pankilla on kirjeenvaihtajina muita vakavaraisia ulkomaisia pankkeja, mikäli se on Suomen liike-elämän tarpeiden kannalta suotavaa. Nämä järjestelyt ovat nyttemmin ehtineet niin pitkälle, että Pankki lähiaikoina harvoin joutunee tekemään uusia kirjeenvaihtajasopimuksia. Sensijaan jotkut vielä voimassaolevat sopimukset voivat osoittautua tarpeettomiksi.

Pankilla on tällä haavaa kirjeenvaihtajia seuraavissa paikoissa: New York, Chicago, Toronto, Lontoo, Tukholma, Oslo, Kööpenhamina, Berliini, Amsterdam, Pariisi, Brysseli, Basel, Milano, Madrid, Wien, Prag, Warsova, Riika ja Tallinna. Asianomaisen maan keskuspankki on Suomen Pankin kirjeenvaihtajana New Yorkissa, Lontoossa, Oslossa, Berliinissä, Pariisissa, Pragissa, Warsovassa, Riikassa ja Tallinnassa, jota paitsi Australian setelipankki

Commonwealth Bank of Australia on Pankin kirjeenvaihtaja.

Paitsi kirjeenvaihtosopimusten kautta on Pankin osanotto keskuspankkien yhteistointintaan viime aikoina muutenkin kehittynyt.

Pankkivaltuusmiesten kertomuksessa vuodelta 1928 mainittiin sopimuksesta, jolla Pankille silloin varattiin 25 miljoonan Ruotsin kruunun suuruinen ulkomainen reservi. Vaikka tätä krediittiä ei ole ollut tarpeen käyttää, katsottiin kuluneen vuoden lopulla varovaisimmaksi uudistaa siitä tehty sopimus vuodeksi eteenpäin.

Mitä tulee Pankin toimintaan lyhytaikaisten ulkomaisten luottojen järjestämiseksi maan vientiteollisuudelle, on siinä noudatettu samaa menettelyä kuin edellisnäkin vuosina. On pyritty keskittämään näitä luottoja ja tekemään ne maalle ja luotonsaajille mahdollisimman edullisiksi. Vaikeasta raha-ajasta huolimatta on niille yleensä voitu saada suotuisat ehdot.

Lainain emissioita.

Kuten edellä jo on mainittu, olivat muissakin maissa rahamarkkinat viime vuonna siksi epäedulliset, ettei ulkomaisia lainoja ollut tänne saatavissa hyväksyttävillä ehdoilla. Niin ollen ei Suomen Pankki joutunut ottamaan osaa muiden ulkomaan rahan määräisten lainain emissioon kuin sen, jonka Suomen Hypoteekkiyhdistys otti osittain kotimaasta. Laina oli 10 miljoonaa kruunua ja sen nimelliskorko 6 1/2 %. Lisäksi Pankki järjesti Lohjan Kalkkitech-dasyhtiölle (Lojo Kalkverk Aktiebolag) kotimaisen obligatiolainan, jonka määrä oli 8 milj. mk ja nimellinen korko 8 %.

Setelinanto.

Setelistön vaihteluissa kuvastuu talouselämän yleinen kehitys.

Suotuisan konjunktuurin vallitessa Suomen Pankin setelistö oli vuoden 1927 aikana yleensä huomattavasti lisääntynyt. Seuraavana vuonna raha-asemassa tapahtunut tuntuva kiristyminen pysäytti setelistön kasvun. Viime vuonna Pankin liikkeessä olevien setelien määrä oli, niinkuin liike-elämän laskusuuntaan katsoen on luonnollista, kaiken vuotta pienempi kuin vuonna 1928. Vuoden alussa eroitus oli vielä vähäinen (1.2 milj. mk), mutta sittemmin se, toisin vaihdellen, suureni niin, että setelistö vuoden lopussa oli 152.6 milj. mk pienempi kuin vuoden alussa. Vähennys johtuu liike-elämän laskusuunnasta, joka on vä-

	^{31/12} 1928 milj. mk	^{30/3} 1929 milj. mk	^{29/6} 1929 milj. mk	^{30/9} 1929 milj. mk	^{31/12} 1929 milj. mk
Kultakassa	304.4	302.3	301.1	302.1	301.9
Ulkom. kirjeenvaihtajat	731.6	706.4	544.5	547.3	669.5
Ulkom. krediitit	—	—	—	—	—
Ulkom. vekseleitä	19.4	11.3	7.2	18.7	21.1
Ulkom. obligatioita	—	—	—	—	—
Korkolippuja ja ulkom. seteleitä ..	2.1	1.6	1.8	1.7	1.9
Kotimaisia vekseleitä	1,377.5	1,354.6	1,375.4	1,289.6	1,213.3
Yhteensä	2,435.0	2,376.2	2,230.0	2,159.4	2,207.7

Ensisijainen setelikate, jonka muodostavat kultakassa ja ulkomaisten kirjeenvaihtajain tili, oli vuoden lopussa 60.8 % vaadittaessa maksettavista sitoumuksista ja 71.4 % liikkeessä olevien setelien määrästä. Vastaavat luvut edellisen vuoden lopussa olivat 51.7 % ja 68.5 %. Nämä suhteet ovat siis muuttuneet vuoden kuluessa huomattavasti edullisemmiksi. Tämä ei johdu, niinkuin edellisestä taulukosta näkyy, ensisijaisen katteen lisääntymisestä, vaan setelistön ja muiden vaadittaessa maksettavain sitoumusten vähenemisestä.

Setelinanto-oikeus, vähennystä puuttuvan lisäkatteen vuoksi tekemättä, on vuonna 1929

hentänyt maksuvälineiden tarvetta. Vuoden alussa setelistö oli 1,513.2 milj. mk (edellisenä vuonna 1,514.4 milj. mk) ja vuoden lopussa 1,360.6 milj. mk. Suurimmillaan se oli maaliskuussa (30/3 1,596.0 milj. mk) ja pienimmillään marraskuussa (23/11 1,300.9 milj. mk). Suurin piirtein katsoen voi sanoa, että setelistö vuoden loppukuukausina palasi lähelle sitä tasoa, millä se oli vuoden 1926 loppupuolella ja vuoden 1927 alussa.

Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, kuinka paljon Pankilla oli vuoden 1928 ja viime vuoden kunkin neljänneksen lopussa niitä varoja, joita vastaan Pankki on oikeutettu antamaan seteleitä:

ollut 2,258.7 milj. markan (15/1) ja 1,990.4 milj. markan (23/7) välillä. Vastaava käyttämätön setelinanto-oikeus on vaihdellut 540.8 milj. markasta (14/12) 275.9 milj. markkaan (8/1). Nämä määrät olivat, edellinen 25.3 % ja jälkimmäinen 12.3 % koko setelinanto-oikeudesta. Setelireservi oli koko vuoden suurempi kuin edellisen vuoden päätyessä, jolloin se rajoittui 208.7 milj. markkaan.

Seuraavassa yhdistelmässä on verrattu Pankin setelinanto-oikeutta ja sen käyttöä vuoden lopussa vastaavaan tilaan edellisen vuoden päätyessä:

	^{31/12} 1928 milj. mk	^{31/12} 1929 milj. mk
<i>Setelinanto-oikeus</i>		
Kultakassa ja ulkom. valuutat	1,036.0	971.4
Setelinanto-oikeus sen lisäksi	1,200.0	1,200.0
Setelinanto-oikeus	2,236.0	2,171.4
<i>Käytetty määrä</i>		
Liikkeessä olevat setelit	1,513.2	1,360.6
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset ..	491.6	237.0
Myönnettyistä kassakrediitteistä nostamatta oleva määrä	22.5	38.3
Käytetty setelinanto-oikeus	2,027.3	1,635.9
<i>Setelinantoreservi</i>		
Käytettävissä oleva	208.7	535.5
Toissijaisen katteen lisääntymisestä riippuva ..	—	—
Koko setelinantoreservi	208.7	535.5
Käytetty määrä ja reservi	2,236.0	2,171.4

Ulkomaisten valuuttain väheneminen on vielä viimekin vuonna jonkin verran vähentänyt setelinanto-oikeutta. Mutta samalla on käytetty setelinanto-oikeus, setelistön ja muiden vaadittaessa maksettavain sitoumusten supistuessa, pienentynyt vielä enemmän. Niin ollen setelinantoreservi on kohonnut määrään, jota on suhteelliselta suuruudeltaan pidettävä normaalisenä, vaikka se absoluuttiselta määrältään ei olekaan niin suuri kuin vuosien 1925—1927 lopussa. Koko setelinanto-oikeudesta setelireservi oli vuoden lopussa 24.7 %, kun vastaava luku edellisen vuoden päätyessä oli 9.3 % ja vuoden 1927 lopussa 24.2 %. Pankin asema on siis tässä suhteessa vuoden kuluessa huomattavasti keventynyt.

Pankin tilinpäätös.

O m a i s u u s t a s e.

Eroavaisuudet Pankin viimevuotisen ja

sitä edellisen omaisuustaseen välillä näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

	^{31/12} 1928 milj. mk	^{31/12} 1929 milj. mk
<i>V a r a t:</i>		
Kultakassa	304.4	301.9
Ulkomaisia kirjeenvaiht.	731.6	669.5
Ulkomaisia vekseleitä ..	19.4	21.1
Korkolippuja ja ulkom. setel.	2.1	1.9
Kotimaisia vekseleitä ..	1,377.5	1,213.3
Hypoteekkilainoja	46.0	58.6
Kassakrediitit	132.5	109.8
Oblig. Suomen rahassa ..	50.3	36.1
Oblig. ulkomaan rahassa	291.8	286.9
Pankkikiinteistöt ja kalusto	12.0	12.0
Erinäisiä tilejä	51.1	50.5
Yhteensä	3,018.6	2,761.6
<i>V e l a t:</i>		
Liikkeessä olevia seteleitä	1,513.2	1,360.6
Valtiovaraston pano- ja ottotili	375.4	150.1
Muiden pano- ja ottotili	81.5	48.3
Postivekseleitä	14.4	13.5
Ulkom. kirjeenvaihtajia	5.8	9.4
Kantarahasto	500.0	500.0
Vararahasto	357.1	501.2
Pankkikiint. ja kalusto	12.0	12.0
Erinäisiä tilejä	15.2	15.8
Vuoden voitto	144.0	150.7
Yhteensä	3,018.6	2,761.6

Tärkeimmät muutokset, jotka vuoden aikana ovat tapahtuneet Suomen Pankin tilassa, samoinkuin niiden syyt ovat edellisessä jo tulleet eri yhteyksissä puheeksi.

Kuten pankkivaltuusmiesten kertomuksessa vuodelta 1928 mainittiin, tyydyttää Suomen Pankki maassamme ilmenevän kullin kysynnän teknillisiin tarpeisiin. Tähän tarkoitukseen myytiin viime vuonna kultaa 10.3 milj. markan arvosta. Kun Pankin kultavarasto ohjesäännön mukaan on pidettävä vähintään 300 milj. markassa, on

Pankki vuoden aikana ollut pakoitettu ostamaan kultaa 7.7 milj. markalla.

Ulkomaisten kirjeenvaihtajain tileillä olevat varat, jotka vuonna 1928 supistuivat yli 500 milj. mk, vähenivät viime vuonna vielä 62.1 milj. mk. Tämä ei ole ihmeteltävää, kun otetaan huomioon, että maamme viime vuoden kauppataase, vaikka se muodostuikin paljon edullisemmaksi kuin edellisenä vuonna, kuitenkin jätti huomattavan tuontiylijäämän. Pienimmillään (489.1 milj. mk) Pankin valuuttavarasto oli heinäkuun 23 päivänä; sen jälkeen se jälleen kasvoi.

Luotonantotileissä tapahtuneista muutoksista samoin kuin setelistön pienentymisestä on jo edellä puhuttu.

Obligatiotilien vähennykset johtuvat pääasiallisesti tilinpäätöksessä tehdyistä tavanmukaisista arvonalennuksista. Sekin, että pano- ja ottotilit nyt olivat tuntuvasti pienemmät kuin vuotta aikaisemmin, osoittaa raha-aseman kireyttä.

Vararahastoon siirrettiin viime vuoden

alussa voimassa olleiden ohjesäännön määräysten mukaisesti vuoden 1928 voitosta Smk 143,256,607:10. Eduskunnan päätöksen mukaisesti on sanotun vuoden voitosta jällelle jäänyt erä, Smk 767,533:82, myös siirretty vararahastoon, joka siten kohosi edellä ilmoitettuun määrään.

Vuoden 1929 aikana vahvistetulla ohjesäännön muutoksella, josta järempänä tehdään tarkemmin selkoa, määrättiin, että Pankin kantarahasto on oleva 1,000 milj. mk ja että vararahastoon siirretään voitosta vähintään puolet, kunnes tämänkin rahasto on noussut 1,000 milj. markkaan, ja sen jälkeen kolmannes. Tämän mukaiset siirrot on tehty kuluvan vuoden ensimmäisessä omaisuustaseessa.

Tulostase.

Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, millaiseksi Pankin voitto- ja tappiotili on muodostunut kahtena viimeisenä vuonna:

Tulot:	V. 1928	V. 1929
Korkoja kotimaisesta lainausliikkeestä	Smk 79,954,171: 26	112,100,294: 95
Korkoja ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ..	„ 44,142,145: 89	30,401,030: 95
Korkoja obligatioista	„ 30,676,168: 05	31,045,448: 70
Agio	„ 6,594,619: 91	4,318,026: 02
Provisioita	„ 8,062,796: 18	7,879,683: 40
Maksettuja epävarmoja saatavia	„ 23,633: 57	5,250: 34
	Smk 169,453,534: 86	185,749,734: 36
Menot:	V. 1928	V. 1929
Palkkoja ja palkkioita	Smk 7,371,636: 02	7,603,738: 55
Eläkkeitä ja avustuksia	„ 481,866: 70	522,739: 85
Pankkivaltuusmiesten palkkioita ja kuluja ..	„ 145,183: 16	153,886: 80
Setelien valmistus	„ 3,504,427: 25	3,326,488: 65
Erinäisiä kuluja	„ 1,994,523: 79	2,016,327: 03
Obligatioiden ja osakkeiden tiliarvoa alennettu	„ 11,850,697: 72	21,306,895: 60
Kaluston tiliarvoa alennettu	„ 81,059: 30	79,549: 35
Pankin voitto	„ 144,024,140: 92	150,740,108: 53
	Smk 169,453,534: 86	185,749,734: 36

Pankin bruttotulot kasvoivat kuluneena vuonna edelleen 16.2 milj. mk, edellisen vuoden lisäyksen ollessa 25.5 milj. mk. Lisäys johtuu tällä kertaa kokonaan kotimaisen lainanannon tuottaman korkotulon kasvusta. Kuten edellä on jo mainittu, oli vuoden keskimääräinen luotonannon määrä huomattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna. Lisäksi tulee, että myös keskimääräinen korkokanta oli korkeampi kuin vuonna 1928, jolloin se vasta vuoden lopulla nostettiin niihin määriin, joita koko viime vuoden ajan on sovellettu.

Ulkomaisten korkotulojen väheneminen johtuu pääasiassa valuuttavaraston pienemmydestä. Agiovoiton pienemmenen synnä on ulkomaisen vekseliliikkeen supistuminen.

Pankin kokonaismenot ovat edelleen pysyneet jokseenkin entisellään. Ne olivat vuonna 1927 13.4 milj. mk, vuonna 1928 13.5 milj. mk ja viime vuonna 13.6 milj. mk. Palkkamenojen kohoaminen johtuu siitä, että uusi palkkaussääntö, josta järempänä tehdään selkoa, oli jo vuoden lopulla voimassa. Eläkemenojen vähäinen lisäys johtuu osittain palkkaus-uudistuksen yhteydessä toimeenpannusta eläkkeiden uudelleenjärjestelystä, osittain eräistä uusista eläkkeistä. Pankkivaltuusmiesten luku on nyt ollut ensi kerran koko vuoden entistä suurempi ja sen vuoksi palkkioiden määrä on tällä tilillä vähän kohonnut. Setelistön pienemmenen vuoksi ovat setelien valmistuskustannukset hiukan pienentyneet.

Pitäen silmällä kohonnutta korkokantaa on obligatioiden ja osakkeiden arvoa viimekin tilinpäätöksessä edelleen huomattavasti alennettu. Pankin obligatiot ja osakkeet

on siten voitu kirjata alentuneitakin markkinahintoja huomattavasti alempiin arvoihin.

Tappioita ei Pankki ole luotonannossaan eikä muuten kärsinyt eikä muita poistoja kuin ne vähäiset, mitkä mainitaan siv. 17, ole Pankin saatavista tarvinnut tehdä.

Mainittavia uudisrakennuksia ei Pankilla kuluneenakaan vuonna ole ollut eikä kiinteistöpoistojen tekoon ole ollut aihetta. Pienemmät korjauskustannukset on viety kiinteistöjen menoihin. Kaluston hankintaan käytetty rahamäärä on tavallisuuden mukaan kokonaan poistettu.

Pankin nettovoitto oli viime vuonna suurempi kuin milloinkaan ennen. Voitto oli:

V. 1924	65.4 milj. mk
„ 1925	82.7 „ „
„ 1926	107.1 „ „
„ 1927	116.7 „ „
„ 1928	144.0 „ „ sekä
„ 1929	150,740,108 mk 53 p.

Kun kantarahasto vuoden 1930 alussa merkittiin 1,000 milj. markaksi, jäi vararahastoon Smk 1,151,300:77. Tähän on lisätty edellä mainitun säännöksen mukaan puolet viime vuoden voitosta Smk 75,370,054:27. Näin ollen Pankin vararahasto on nyt Smk 76,521,355:04.

Pankin viimevuotisesta voitosta on valtion tämänvuotiseen tulo- ja menoarvioon merkitty tuloksi 75,000,000 mk. Pankkivaltuusmiehet ehdottavat,

että loput Suomen Pankin voitosta, Smk 370,054:26, siirretään Pankin vararahastoon.

Eräitä pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.

Pankin ohjesäännön muutos.

Pankin ohjesäännössä, joka annettiin joulukuun 21 päivänä 1925, säädettiin, että Pankin vuosivoitto oli kokonaan käytettävä kanta- ja vararahaston kartuttamiseen, kunnes kumpikin erikseen ovat nousseet 500 miljoonaan markkaan, minkä jälkeen vähintään kolmannes vuosivoitosta oli siirrettävä vararahastoon.

Pankin kantarahasto oli ollut täysimääräinen vuoden 1926 alusta ja vararahasto ylitti 500 milj. mk viime vuoden alussa. Niin ollen ei sen jälkeen enää ohjesäännön mukaan olisi ollut välttämätöntä käyttää Pankin vuosivoitosta enempää kuin kolmasosa rahastojen kartuttamiseen.

Kun kuitenkin Pankin rahastot eivät vielä täysin vastanneet edes sen pääoman arvoa, joka Suomen Pankilla oli ennen maailmansodan alkua, ja kun maan taloustoiminta on sen jälkeen suuresti laajentunut sekä Suomen ja ulkomaiden väliset rahalliset suhteet huomattavasti vilkastuneet, oli Pankin kehittämiseksi rinnan maan taloudellisen kehityksen kanssa Pankin johtokunnan ja pankkivaltuusmiesten mielestä välttämätöntä, että Pankin omia varoja edelleen kartutetaan enemmän kuin ohjesäännön mukaan olisi ollut välttämätöntä. Toiselta puolen ei, siihen nähden, että oli otettava huomioon valtion oikeus päästä nauttimaan tuloa Pankin voitosta, voinut tulla kysymykseen koko voiton jättäminen Pankille. Pankin johtokunta ja pankkivaltuusmiehet katsoivat,

että ne yleiset edut, joita toiselta puolen Pankin voimistuminen ja toiselta valtion rahantarve edustavat, tulisivat oikeimmin vaarinotetuiksi, jos siihen asti, kunnes Pankin rahastot ovat nousseet yhteensä kahteentuhanteen miljoonaan markkaan, puolet Pankin voitosta olisi ehdottomasti käytettävä rahastojen kartuttamiseen ja jos sen jälkeen vararahastoon ei olisi välttämätöntä siirtää enempää kuin vuosivoiton kolmannes.

Pankkivaltuusmiehet tekivät johtokunnan aloitteesta helmikuun 28 päivänä Pankkivaliokunnalle tämän mukaisen esityksen ohjesäännön muuttamisesta. Sittenkun Pankkivaliokunta oli antanut ehdotuksesta lausuntonsa, hyväksyi Eduskunta esityksen huhtikuun 12 päivänä, jonka jälkeen laki asiasta annettiin kesäkuun 5 päivänä.

Pankin virka- ja toimihenkilöiden palkkaus.

Elokuun 21 päivänä pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä päättivät vahvistaa Pankin pysyvien virkain ja toisten haltijoille uudet, jonkin verran korotetut peruspalkat. Samalla lakkautettiin muutamia vähäisiä toimia ja muutamia ylimääräisinä pidettyjä toimia muutettiin pysyväisiksi. Tästä johtuva vuotuisten peruspalkkojen lisäys on 838,800 mk.

Samalla pankkivaltuusmiehet päättivät, että Pankin eläkkeennauttijoille, paitsi niille, joille ei aikaisemmin ole myönnetty

kalliinajanlisiä, eläkkeet maksetaan uusien peruspalkkojen mukaisina.

Kokouksessaan joulukuun 21 päivänä pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä myönsivät 1,000,000 mk käytettäväksi tarpeen mukaan Pankin ylimääräisten toimihenkilöiden palkkaamiseen vuonna 1930.

Uusia eläkkeitä.

Kuluneen vuoden aikana pankkivaltuusmiehet ovat myöntäneet kaksi eläkesäännön mukaista eläkettä, joiden vuotuinen määrä on yhteensä 76,000 mk.

Pankin tilasto-osaston laajennus.

Pankin tilasto-osaston ohjelmaan on sen perustamisesta lähtien kuulunut m. m. konjunkturi-ilmiöiden seuraaminen. Pankin englanninkieliseen kuukausijulkaisuun on koottu tärkeimmät saatavissa olevat kotimaan talouselämän kehitystä valaisevat tiedot, ja tilasto-osasto valmistaa sen lisäksi eräitä muitakin tilastollisia yhdistelmiä. Sitäpaitsi on, sikäli kuin työvoimat ovat riittäneet, kerätty aineistoa sekä ulkomaiden että kotimaan aikaisempien konjunktuurivaihtelujen valaisemiseksi.

Muiden töittensä takia ei tilasto-osasto kuitenkaan tähän asti ole voinut suorittaa varsinaista konjunktuuritutkimusta.

Kun on tärkeätä, että konjunktuurivaihtelut meidän maan osalta joutuvat tarkemman selvittelyn alaisiksi, päättivät pankkivaltuusmiehet kokouksessaan joulukuun 2 päivänä johtokunnan esityksestä myöntää 150,000 mk johtokunnan käytettäväksi vuonna 1930 tilasto-osaston laajentamiseen niin, että se saattaa entistä suuremmassa määrässä tutkia konjunktuurivaihteluja.

Toimenpiteitä, jotka koskevat yksityisten sitoumuksia Pankille.

Johtokunnan esityksestä pankkivaltuusmiehet ovat päättäneet, että eräät epävar-

moiksi merkityt, Pankin varojen joukosta jo aikaisemmin poistetut saatavat vuosilta 1892, 1900, 1901 ja 1913, yhteensä Smk 20,503: 57, poistetaan tileistä kokonaan arvottomina.

Tilintarkastus.

Vuoden 1928 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, opettaja Aleksanteri Fränti, pankinjohtaja Tyko Reinikka, toimittaja Kaarlo Harvala, filosofianmaisteri J. W. Keto ja filosofiantohtori F. V. Härmä toimittivat helmikuun 18 ja maaliskuun 4 päivän välisenä aikana Pankin tilien tarkastuksen vuodelta 1928. Tilintarkastajain puoltosanan mukaisesti ja Pankin ohjesäännön tätä koskevain säännösten nojalla pankkivaltuusmiehet ovat myöntäneet johtokunnalle vastuuvapauden Pankin hallinnosta vuodelta 1928.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus.

Pankkivaltuusmiesten johtosäännön 5 §:n määräyksen mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat vuoden aikana joka toinen kuukausi toimittaneet Pankin lainausliikkeen ja muiden sijoitusten sekä valuuttakaupan tarkastuksen.

Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus.

a) Pääkonttorissa.

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat toimittaneet pääkonttorin kassaholvien ja rahastojen sekä lainaja valtuuskirjain ynnä panttien ja talletusten inventtauksen. Sanotussa inventtauksessa saadut tulokset ovat olleet Pankin kirjain mukaiset.

b) Haarakonttoreissa.

Pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että konttorien valvojat ovat inventanneet

haarakonttorien käsikassat ja holvit keran kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmasti vuodessa.

Sitäpaitsi on vuoden varrella kaikki haarakonttorit tarkastettu.

Haarakonttorien valvojat.

Vuodeksi 1930 pankkivaltuusmiehet ovat, johtokunnan esityksestä, määränneet Pankin haarakonttorien valvojiksi ja heidän varamiehikseen seuraavat henkilöt:

Turun konttori: valvojat kunnallisneuvosmies Ernst Petter Johan Thomé ja johtaja Evert Holmberg sekä varamiehet va-paaherra Rolf Maximilian Carpelan ja johtaja Uuno Sarpio.

Porin konttori: valvojat johtaja Johan Odert Rosengren ja johtaja Toivo Rintala sekä varamiehet kauppias William Tarkiainen ja johtaja Pehr A. Collin.

Vaasan konttori: valvojat pormestari Ivar Wilhelm Hasselblatt ja johtaja Juho Alatalo sekä varamiehet konsuli Johan Alfred Viklund ja johtaja Aleksander Niinioja.

Oulun konttori: valvojat kauppaneuvos Frans Adolf Rieki ja johtaja Otto Alfons Karhi sekä varamiehet johtaja Georg Balthasar ja kunnallispuhemies Heikki Albert Kannisto.

Kuopion konttori: valvojat maanmittaus-insinööri Pekka Juho Rinkinen ja kunnallisneuvos Bruno Ilmoniemi sekä varamiehet johtaja Otto Ville Ruotsalainen ja varatuomari Gunnar Valdemar Hellen.

Joensuun konttori: valvojat kaupungin-vouti Albert Lennart Paqvalen ja oikeusneuvosmies Aksel Walle sekä varamiehet filosofianmaisteri liikemies Yrjö A. Kaanrinta ja agronomi Väinö Muukkonen.

Sortavalan konttori: valvojat ent. ap-teekkari Sven Holsti ja kruununvouti Alexander Weledejoff sekä varamiehet johtaja Robert Valentin Niskanen ja toimitusjohtaja Emil Immonen.

Viipurin konttori: valvojat kauppias Paul Sergejeff ja johtaja Ernst Hämäläinen sekä varamiehet johtaja Otto Korhonen ja johtaja Heikki Sinkkonen.

Mikkelin konttori: valvojat insinööri Edvin Allén ja pormestari Erkki Veikko Kuokkanen, sekä varamiehet toimitusjohtaja Valter Pulkkinen ja kunnallisneuvosmies Otto Kinnunen.

Tampereen konttori: valvojat oikeusneuvosmies Kaarlo Haljala ja toimitusjohtaja Mikko Petter Lampén sekä varamiehet johtaja Pentti Hirvonen ja tehtailija Johan Niklas Salminen.

Hämeenlinnan konttori: valvojat kauppaneuvos Anders Gustaf Skogster ja kauppias Johan Verner Fredriksson sekä varamiehet tehtailija Kaarlo Edvard Kauppinen ja oikeusneuvosmies Kalle Edvard Teikari.

Jyväskylän konttori: valvojat johtaja Kaarlo Wilhelm Laitila ja apteekkari Eugen Mansnerus sekä varamiehet lehtori Herman Hämäläinen ja pormestari Matti Soini.

Kotkan konttori: valvojat kauppias Emil Saxell ja liikemies Arthur Lemke sekä varamiehet pormestari Atte Mönkö ja filosofianmaisteri H. L. Wennerstrand.

Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat.

Tammikuun 13 päivänä 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen mukaan valitaan edustajavaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä yhdeksän pankkivaltuusmiestä. Tämän mukaisesti eduskunnan valitsijamiehet lokakuun 23 päivänä pitämässään kokouksessa toimittivat pankkivaltuusmiesten vaalin, jolloin valituiksi tulivat:

ministeri *Jalo Lahdensuo*,
toimitusjohtaja *Väinö Tanner*,
professori *Ernst Fredrik Nevanlinna*,
filosofiantohtori *Johan Helo*,
kunnallisneuvos *August Raatikainen*,

maanviljelijä *Vihtori Vesterinen*,
toimittaja *M. Fr. Rosenberg*,
professori *Arthur af Forselles* ja
asianajaja *Rieti Itkonen*.

Näistä kolme ensiksi mainittua muodostavat suppeamman pankkivaltuuston.

Samalla kertaa valittiin Pankin tilintarkastajiksi ja heidän varamiehikseen:

maanviljelijä *Juho Paavo Saarinen* ja hänen varamiehikseen filosofianmaisteri *Ilmari Auer*;

toimittaja *Kaarlo Harvala* ja hänen varamiehikseen *August Kuusisto*,

filosofiantohtori *Frans Vihtori Härmä* ja hänen varamiehikseen kunnallisneuvos *Artturi Hildenheimo*;

filosofianmaisteri *J. W. Keto* ja hänen varamiehikseen toimittaja *Artturi Aalto* sekä

maanviljelijä *Matti Pitkänen* ja hänen varamiehikseen kunnallisneuvos *Aleksanteri Fränti*.

Kokouksessaan lokakuun 29 päivänä pankkivaltuusmiehet valitsivat puheenjohtajakseen allekirjoittaneen Nevanlinnan ja varapuheenjohtajakseen allekirjoittaneen Tannerin.

Helsingissä helmikuun 24 päivänä 1930.

E. NEVANLINNA.

Väinö Tanner.

Jalo Lahdensuo.

August Raatikainen.

Vihtori Vesterinen.

Arthur af Forselles.

K. N. Rauhala.